

กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล*

STRATEGIES TO DEVELOP HAPPY SCHOOLS OF THAI PRIMARY SCHOOLS IN DIGITAL ERA

นิสิต จรูญภาค¹, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ² และ ทนง ทองภูเบศร์³

Nisit Jaroonpak¹, Pongsuwan Srisuwan² and Thanong Thongphubate³

¹⁻³วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding Author's Email: nisit.jar@rmutr.ac.th

วันที่รับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2568; วันแก้ไขบทความ 12 กุมภาพันธ์ 2568; วันตอบรับบทความ : 15 กุมภาพันธ์ 2568

Received 4 February 2025; Revised 12 February 2025; Accepted 15 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน ประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล และ 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีแบบเป็นลำดับเชิงอธิบาย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 440 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัล จำนวน 10 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 8 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแนว

Citation:

* นิสิต จรูญภาค, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ และ ทนง ทองภูเบศร์. (2568). กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(1), 111-130.

Nisit Jaroonpak, Pongsuwan Srisuwan, Thanong Thongphubate. (2025). Strategies to Develop Happy Schools of Thai Primary Schools in Digital Era. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(1), 111-130.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2025.7>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

คำถามสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของคนที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา จำนวน 7 องค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 2) กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 15 กลยุทธ์รอง และ 52 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ โดยกลยุทธ์พัฒนาความสามารถในการสร้างสุขของครูและนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ย่อย 4 กลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ กลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีความสุข ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 5 กลยุทธ์ 14 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ และกลยุทธ์พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง 6 กลยุทธ์ 26 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, โรงเรียนแห่งความสุข, โรงเรียนประถมศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aims to 1) assess the needs for developing happy schools in Thai primary education in the digital era and 2) develop strategies for enhancing happy schools in Thai primary education in the digital era. The study employed a sequential explanatory mixed-method research design. The sample group comprised 440 primary school principals under the Office of the Basic Education Commission (OBEC), while key informants included 10 experts in strategic development for happy schools in the digital era and 8 school administrators. The research instruments included questionnaires, connoisseurship guideline questions, and focus group discussions guideline questions. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and content analysis.

The findings reveal that 1) the needs for development consisted of three sub-components related to the quality of life, seven sub-components concerning teaching and learning processes that promote happiness among teachers and students, and three sub-components regarding the school environment and atmosphere; 2) the strategies for developing happy schools in Thai primary education in the digital era consisted of three main strategies, 15 secondary strategies, and 52 operational strategies. Specifically, the strategy to enhance the capacity of teachers and students in fostering happiness includes four secondary strategies and 12 operational strategies. The strategy for developing teaching and learning processes that promote happiness among teachers and students comprised five secondary strategies and 14 operational strategies. Lastly, the strategy for improving the environment to support a happy learning atmosphere consisted of six secondary strategies and 26 operational strategies.

Keywords: Strategy, Happy School, Primary School, Digital Era

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ความสุขเป็นหนึ่งในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้วันที่ 20 มีนาคมของทุกปีเป็น “วันแห่งความสุขสากล” เพื่อกระตุ้นให้ทั่วโลกตระหนักถึงบทบาทของความสุขในการพัฒนาสังคมและประเทศ (United Nations General Assembly, 2012) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประเทศไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้ประชาชนมีความสุข และคุณภาพชีวิตที่ดีไว้เป็นเป้าหมายหนึ่งของการปฏิรูปประเทศ (มาตรา 257) ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 จึงกำหนดให้ “ประชาชนมีความสุข” เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งหมายถึงความสุขของทุกคนในประเทศ นั่นหมายถึง ความสุขของประชาชนในวัยเรียนจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบทบาทสำคัญของสถานศึกษาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักเรียนที่มีความสุขในการเรียน นอกจากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นแล้วยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน และพัฒนาการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ของโลก (Talebzadeh & Samkan, 2011) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่รวดเร็วในยุคดิจิทัล เป็นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องปรับตัวให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น เป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งความสุขก็ย่อมได้โอกาสของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เช่นกัน

โรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงสถานที่เพื่อการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต ความสัมพันธ์ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสุขและคุณภาพชีวิตของนักเรียน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดเป้าหมายให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่นักเรียน ครู และบุคลากรทุกฝ่ายมีความสุขในมิติที่สมดุล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) นโยบายการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านการศึกษาเชิงบูรณาการ จากกรอบแนวคิด “Happiness index” ขององค์การสหประชาชาติ (2563) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โรงเรียนหลายแห่งได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุข เช่น โครงการโรงเรียนสุขภาวะเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทั้งด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565) การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อสนับสนุนสุขภาพจิตและการเรียนรู้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาและความท้าทายที่สำคัญของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขหลายประการที่ส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขยังไม่บรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร การขาดทรัพยากรของโรงเรียนในชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลอันเนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การขาดเกณฑ์ชี้วัดที่ชัดเจนทำให้ยากต่อการวัดความสำเร็จของโครงการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ดังนั้น จึงได้มีความพยายามบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในหลายมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการข้อมูลนักเรียน การบริหารทรัพยากรบุคคล การสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง (ทรูปลูกปัญญา, 2566) การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารและครูด้วยกลยุทธ์ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สร้างการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการและจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สุพัตรา นามขาว และคณะ, 2567) การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยี

ดิจิทัลใน 4 ภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การใช้ห้องเรียนดิจิทัล การใช้แอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ (ไทยพีบีเอส, 2566) โครงการ E-school (หนังสือพิมพ์ธุรกิจ Business Today, 2563)

แม้จะมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างกว้างขวางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในประเทศไทย แต่ยังพบปัญหาและอุปสรรคในหลายประการ เช่น การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรในโรงเรียนที่ยังไม่ครอบคลุม การจัดหาอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชนบท และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ดังนั้น การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพราะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบกับหลายโรงเรียนยังคงเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน ได้แก่ การเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเชิงปริมาณมากกว่าการพัฒนาสุขภาวะองค์รวม การขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิต การจัดสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลที่ได้จะเป็นการตอบโจทย์ปัญหาการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลดังกล่าว โดยกลยุทธ์ที่เป็นข้อค้นพบจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

นิยามเชิงทฤษฎีโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลสังเคราะห์จากการรวมนิยามเชิงทฤษฎีของโรงเรียนแห่งความสุขกับนิยามเชิงทฤษฎีโรงเรียนในยุคดิจิทัล สรุปได้ว่า โรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัล หมายถึง โรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดความสุขด้วยการใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลเสริมสร้างองค์ประกอบสนับสนุนการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คุณภาพชีวิตของคน กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน โดยองค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิตของ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ในสังคมโรงเรียน การพัฒนาทัศนคติและคุณลักษณะเชิงบวกของครู การสร้างความตระหนักในการเคารพในความหลากหลายและความแตกต่าง การสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติเชิงบวกที่ทุกคนมีส่วนร่วม การพัฒนาสภาพการทำงานและสุขภาวะที่ดีของครู และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของครู องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนาภาระงานที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติของครู การพัฒนาการทำงานเป็นหมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของครูและนักเรียน การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่สนุกสนานและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การพัฒนาเสรีภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของนักเรียน การสร้างการรู้สึกถึงความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายของครูและนักเรียน การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรและ กิจกรรมในโรงเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ในลักษณะที่ครูและนักเรียนเป็นทีมเดียวกัน การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ มีความเกี่ยวเนื่องและดึงดูดความสนใจของนักเรียน และการพัฒนาสุขภาวะทางจิตที่ดีและการจัดการความเครียดของครูและนักเรียน ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่อบอุ่นและเป็นมิตร การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยปราศจากการรังแก การพัฒนาพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการเล่นที่เปิดกว้างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำของโรงเรียนในการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข การพัฒนาวินัยเชิงบวกของโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนสุขภาพสุขอนามัยและโภชนาการที่ดี และการพัฒนาการบริหารจัดการแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน นิยามนี้สังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย เช่น UNESCO (2021), Lomas & Ivztan (2020), Nguyen (2020), Lee (2022), McKinsey & Company (2020), Johnson (2022), ส ม า ค ม

วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย (2566), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2565), สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2564), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2566)

การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ และการตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์ โดยการกำหนดกลยุทธ์ใช้การวิเคราะห์ TOWS matrix ตามแนวคิดของ Bateman & Snell (2007) พงษ์ธิศิริบรรณพิทักษ์ (2552) Gordon & Gordon (2010) พชรวิทย์ จันทศิริศิริ (2563) Robbins & Coulter (2012), Wheelen, et al. (2015) โดยใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งสังเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายในได้เป็นการปฏิบัติการบริหารสนับสนุนการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพชีวิตของคน กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน และสังเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายนอกได้เป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่สนับสนุนคุณภาพการศึกษา สภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการศึกษา สภาพวัฒนธรรมที่เป็นความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา และสภาพความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษา (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2560; PESTLE Analysis, 2021; Doherty et al., 2021) ส่วนการตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นไปได้ ตามแนวคิดของ คณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation, 1994)

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือ การวิจัยผานวิธีแบบเป็นลำดับเชิงอธิบาย โดยมี สัญลักษณ์แสดงระดับความสำคัญของข้อมูลและลักษณะของการผานวิธีคือ QUAN→qual

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ตัวแปรการวิจัยคือสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายในเป็นการปฏิบัติการบริหารสนับสนุนการเป็น

โรงเรียนแห่งความสุข 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตของคน กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่สนับสนุนคุณภาพการศึกษา สภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการศึกษา สภาพวัฒนธรรมที่เป็นความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยมที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา และสภาพความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 440 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ de Vaus (1990) เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้สัดส่วนไม่เท่าๆ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นจำนวน 110 คน เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่มีมาตรวัดแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบบการตอบสนองคู่ ทุกข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item-level Content Validity Index: I-CVI) แต่ละข้อ ≥ 1.00 และความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทั้งฉบับ (Scale-level Content Validity Index: S-CVI) ≥ 0.90 และแบบสอบถามมีความเที่ยงระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในส่วนของปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายในเท่ากับ 0.96 และปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายนอกเท่ากับ 0.99 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม Google form และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบประยุกต์ (Modified Priority Needs Index : PNImodified) จากสูตรของนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (2550) และค่า PNImodified ที่ใช้เป็น Cut score สำหรับจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นกลุ่มต่ำและกลุ่มสูง จากสูตร $PNI_{Cut\ score} = PNI_{min} + (PNI_{Max} - PNI_{Min})/2$ ซึ่ง PNImodified ที่ต่ำกว่าค่านี้เป็น PNImodified ที่จัดอยู่ในกลุ่มต่ำ และกำหนดให้ค่า PNImodified เป็นเกณฑ์ในการแบ่งปัจจัยเชิงกลยุทธ์ของสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็งกับจุดอ่อน และปัจจัยเชิงกลยุทธ์ของสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาสกับอุปสรรค

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล โดยกำหนดกลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์ TOWS matrix โดยผู้เชี่ยวชาญ ตัวแปรการวิจัยคือ กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลที่สังเคราะห์

ได้จาก TOWS matrix โดยจัดกลุ่มกลยุทธ์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ โดยกลยุทธ์หลักกำหนดตามนิยามของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัล คือ โรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดความสุขด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเสริมสร้างองค์ประกอบสนับสนุนการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คุณภาพชีวิตของคน กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน โดยแบ่งกลยุทธ์หลักเป็น 3 กลยุทธ์ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคน พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน และพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน กระบวนการพัฒนากลยุทธ์แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน (1) การกำหนดร่างกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติจาก TOWS matrix โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา (2) การจัดกลุ่มกลยุทธ์เป็นกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา (3) การตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ (4) การตรวจสอบคุณภาพด้านความเป็นไปได้โดยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Zoom Meeting และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาไทยที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา ดังแสดงในตารางที่ 1 สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักด้านคุณภาพชีวิตของคน มีองค์ประกอบย่อยที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ภายในสังคมโรงเรียน การสร้างความตระหนักในการเคารพในความหลากหลายและความแตกต่าง และการสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติเชิงบวกที่ทุกคนมีส่วนร่วม องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน มีองค์ประกอบย่อยที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาภาระงานที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติของครู การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่สนุกสนานและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การพัฒนาเสรีภาพ

ความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของนักเรียน การสร้างการรู้สึกถึงความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายของครูและนักเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ในลักษณะที่ครูและนักเรียนเป็นทีมเดียวกัน การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์มีความเกี่ยวเนื่องและดึงดูดความสนใจของนักเรียน และการพัฒนาสุขภาวะทางจิตที่ดีและการบริหารจัดการความเครียดของครูและนักเรียน และองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน มีองค์ประกอบย่อยที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำของโรงเรียนในการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข การพัฒนาวินัยเชิงบวกของโรงเรียน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนสุขภาพ สุขอนามัยและโภชนาการที่ดี ตารางที่ 1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน ประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัล	PNI Cut score	PNI	ผลการ ประเมิน
1. คุณภาพชีวิตของคน	0.42		
1.1 มิตรภาพและความสัมพันธ์ภายในสังคมโรงเรียน		0.52	y
1.2 ทศนคติและคุณลักษณะเชิงบวกของครู		0.32	n
1.3 ความตระหนักในการเคารพในความหลากหลายและความแตกต่าง		0.53	y
1.4 ค่านิยมและแนวปฏิบัติเชิงบวกที่ทุกคนมีส่วนร่วม		0.45	y
1.5 สภาพการทำงานและสุขภาวะที่ดีของครู		0.32	n
1.6 ทักษะและสมรรถนะของครู		0.30	n
2. กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสุขของครูและนักเรียน	0.40		
2.1 ภาระงานที่เหมาะสมและเป็นธรรมของครู		0.44	y
2.2 การทำงานเป็นหมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของครูและนักเรียน		0.31	n
2.3 การเรียนการสอนที่สนุกสสนานและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน		0.41	y
2.4 เสรีภาพความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของนักเรียน		0.52	y
2.5 การรู้สึกถึงความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายของครูและนักเรียน		0.57	y
2.6 กิจกรรมนอกหลักสูตรและกิจกรรมในโรงเรียน		0.28	n
2.7 การเรียนรู้ในลักษณะที่ครูและนักเรียนเป็นทีมเดียวกัน		0.49	y
2.8 การเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์มีความเกี่ยวเนื่องและดึงดูดความสนใจของนักเรียน		0.51	y
2.9 สุขภาวะทางจิตที่ดีและการบริหารจัดการความเครียดของครูและนักเรียน		0.45	y
3. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน	0.33		
3.1 สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่อบอุ่นและเป็นมิตร		0.20	n
3.2 สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยปราศจากการรังแก		0.31	n
3.3 พื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการเล่นที่เปิดกว้างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		0.31	n

องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัล	PNI Cut score	PNI	ผลการ ประเมิน
3.4 วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำของโรงเรียนในการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข		0.46	y
3.5 วินัยเชิงบวกของโรงเรียน		0.35	y
3.6 สภาพแวดล้อมสนับสนุนสุขภาพ สุขอนามัยและโภชนาการที่ดี		0.35	y
3.7 การบริหารจัดการแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน		0.30	n

หมายเหตุ : Y = มีความต้องการจำเป็น N = ไม่มีความต้องการจำเป็น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความมีประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ และผู้อำนวยการโรงเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 15 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ 52 กลยุทธ์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กลยุทธ์ผลการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

กลยุทธ์หลัก/กลยุทธ์รอง/กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ
1. พัฒนาความสามารถในการสร้างสุขของครูและนักเรียน
1.1 พัฒนาความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมุมมองเชิงบวกของครูและนักเรียน
1.1.1 กิจกรรมพัฒนามุมมองทางบวกเพื่อสร้างมิตรภาพและความสามัคคีของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
1.1.2 กิจกรรมพัฒนาวัฒนธรรมค่านิยมมุมมองเชิงบวกของครูและนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้
1.1.2.3 กิจกรรมพัฒนามุมมองเชิงบวกของครูและนักเรียนผ่านการทำงานร่วมกัน
1.2 พัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย
1.2.1 กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูเพื่อการเรียนการสอนผ่านการฝึกอบรมออนไลน์
1.2.2 กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารของครูเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล
1.2.3 กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูผ่านการทำงานประจำ
1.2.4 กิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู
1.3 พัฒนาวัฒนธรรมการเคารพในความแตกต่างของครูและนักเรียน
1.3.1 กิจกรรมพัฒนาความตระหนักในค่าสำคัญของการเคารพในความแตกต่างของครูและนักเรียนผ่านการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทศนคติ และประสบการณ์ชีวิตด้วยกระบวนการเรียนการสอนปกติ และเสริมด้วยการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
1.3.2 กิจกรรมพัฒนาความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคลให้ครูสามารถใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียนที่เคารพความแตกต่าง
1.3.3 กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่มีพื้นฐานที่แตกต่าง
1.4 พัฒนาความสามารถในการสร้างสมดุลชีวิตของครูและนักเรียน
1.4.1 กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการสร้างความสมดุลของการทำงานกับชีวิตส่วนตัวของครู
1.4.2 กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการสร้างความสมดุลของการเรียนกับการเล่นของนักเรียน

กลยุทธ์หลัก/กลยุทธ์รอง/กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ**2. พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีความสุข****2.1 พัฒนาการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบที่นักเรียนผ่อนคลายและสนุก**

2.1.1 กิจกรรมพัฒนาความสามารถของครูในการใช้เทคนิคการสอนที่สนุกสนานด้วยการสอนเทคนิคลัด สอนแบบแทรกการเล่าเรื่อง สอนแบบแซ่ร่ประสบความสำเร็จ

2.1.2 พัฒนาการเรียนการสอนด้วยการวางแผนแบบจบในคาบหลีกเลี่ยงการให้การบ้าน

2.1.3 พัฒนาการเรียนการสอนด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามประเด็นที่ไม่เข้าใจในระหว่างการสอน

2.2 พัฒนาการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของการปฏิบัติ

2.2.1 กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของการปฏิบัติแบบโครงการเป็นฐาน

2.2.2 กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของการปฏิบัติเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาที่ตอบโจทย์ปัญหาในชีวิตจริง

2.2.3 กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของการปฏิบัติผ่านการเรียนรู้แบบ STEM

2.2.4 กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของการปฏิบัติผ่านการเรียนรู้จากการจำลองสถานการณ์

2.3 พัฒนาการเรียนการสอนด้วยสื่อการสอนที่น่าสนใจ

2.3.1 กิจกรรมพัฒนาการใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นความสนใจด้วยสื่อแบบปฏิสัมพันธ์ร่วมแบบเกมชิงรางวัล

2.3.2 กิจกรรมพัฒนาการใช้สื่อการสอนที่สนุกสนาน โดยใช้แอปพลิเคชัน และแพลตฟอร์มออนไลน์

2.4. พัฒนาการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมนอกหลักสูตร

2.4.1 กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมพื้นที่สาธารณะ โครงการช่วยเหลือสังคม และการร่วมทำงานกับองค์กรท้องถิ่น

2.4.2 กิจกรรมความร่วมมือกับชุมชนพัฒนาทักษะชีวิตตามความสนใจของนักเรียน

2.5 พัฒนาระบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีความสุข

2.5.1 กิจกรรมลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนของครูด้วยระบบบริหารจัดการเอกสารออนไลน์

2.5.2 กิจกรรมบริหารวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน การเก็บข้อมูลนักเรียน การติดตามผลการเรียน และการติดตามภาระงานของครู

2.5.3 กิจกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของครูโดยใช้ช่องทางการสื่อสารออนไลน์

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข**3.1 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรปราศจากการรังแก**

3.1.1 กิจกรรมบริหารจัดการสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรปราศจากการรังแกโดยคณะกรรมการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนด้วยความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ใช้การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และการประเมินผลที่เป็นระบบ

3.1.2 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อสนับสนุนบรรยากาศความเป็นมิตรและลดปัญหาการรังแก

3.1.3 กิจกรรมพัฒนาครูเพื่อยกระดับความสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรปราศจากการรังแก

3.1.4 กิจกรรมพัฒนาพื้นที่สำหรับการเล่นและการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรปราศจากการรังแกด้วยระบบกล้องวงจรปิดออนไลน์

3.2 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการมีส่วนร่วมด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความตระหนักในคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์

3.2.1 กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและประเพณี

3.2.2 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความตระหนักในคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์

กลยุทธ์หลัก/กลยุทธ์รอง/กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ
3.2.3 กิจกรรมสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมจากความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและตระหนักในความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 3.2.4 กิจกรรมพัฒนาความสามารถของครูในการใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการทำงานกลุ่ม และการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความหลากหลายและความคิดสร้างสรรค์ 3.2.5 กิจกรรมห้องเรียนนอกประสงคสำหรับการเรียนรู้ที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์
3.3 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน 3.3.1 กิจกรรมปกครองนักเรียนด้วยการจำลองสถานการณ์การตัดสินใจในรูปแบบประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมสภานักเรียน 3.3.2 กิจกรรมสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยผ่านการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน 3.3.3 กิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของครู 3.3.4 กิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการสื่อสารและติดตามผลการดำเนินงาน
3.4 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพ สุขอนามัยและโภชนาการ 3.4.1 กิจกรรมพัฒนาการเฝ้าระวังสุขภาพกายและสุขภาพจิตผ่านการตรวจสุขภาพครูและนักเรียนประจำปีและกิจกรรมออกกำลังกายโดยความร่วมมือของชุมชน 3.4.2 กิจกรรมพัฒนาสุขอนามัยและโภชนาการของนักเรียนผ่านโครงการอาหารกลางวันคุณภาพด้วยระบบตรวจสอบคุณภาพอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ 3.4.3 กิจกรรมพัฒนาความรู้เรื่องสุขอนามัยพื้นฐานและโภชนาการของผู้ปกครอง 3.4.4 กิจกรรมประเมินผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพ สุขอนามัยและโภชนาการด้วยการประเมินผลที่เป็นระบบและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และใช้ระบบออนไลน์ติดตามประสิทธิภาพของการพัฒนา
3.5 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย 3.5.1 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครองในการตัดสินใจกำหนดนโยบายพัฒนาโรงเรียน 3.5.2 กิจกรรมเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนโดยใช้กระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย 3.5.3 กิจกรรมการบูรณาการหลักการประชาธิปไตยในการจัดการเรียนการสอน 3.5.4 กิจกรรมความร่วมมือส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยในสังคม 3.5.5 กิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตยออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
3.6 พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3.6.1 กิจกรรมห้องเรียนนอกประสงคสำหรับเรียนรู้แบบกลุ่มและรายบุคคล 3.6.2 กิจกรรมโรงเรียนสีเขียวตามแนวคิดโรงเรียนสีเขียว (Green School) 3.6.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ในห้องสมุดและห้องเรียนกลางแจ้งที่ผสมผสานกับธรรมชาติ 3.6.4 กิจกรรมเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา จำนวน 13 องค์ประกอบย่อย จาก 22 องค์ประกอบ เป็นข้อค้นพบที่โรงเรียนสามารถใช้ในการจัดลำดับ

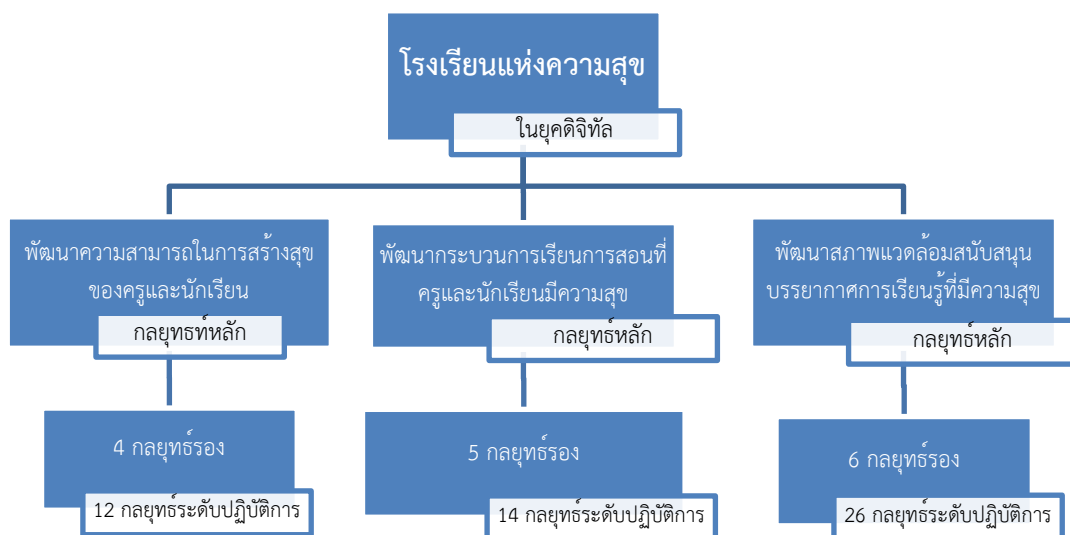
ความสำคัญในการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ก้าวกระโดด โดยเลือกพัฒนากลยุทธ์ระดับปฏิบัติการขององค์ประกอบย่อยที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนา องค์ประกอบย่อยของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัลเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลให้กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์ที่มีคุณภาพด้านความเป็นประโยชน์ที่วัดจากความตรงกับความต้องการของผู้ใช้กลยุทธ์ เพราะเป็นองค์ประกอบที่พัฒนาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้อำนวยการโรงเรียน และมีความถูกต้องครอบคลุม เนื่องจากการสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการจำนวนมากทั้งในบริบทสากลและไทย โดยในส่วนของโรงเรียนแห่งความสุข ได้แก่ UNESCO (2021), Lomas & Ivztan (2020) และในส่วนของโรงเรียนในยุคดิจิทัล ได้แก่ Nguyen (2020), Lee (2022), McKinsey & Company (2020), Johnson (2022), สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย (2566), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2565), สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2564), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2566) อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยที่ไม่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาไม่ได้หมายความว่า เป็นองค์ประกอบของการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขในยุคดิจิทัลที่ไม่ต้องพัฒนา ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นสิ่งที่ปัจจุบัน โรงเรียนได้ปฏิบัติองค์ประกอบดังกล่าวอยู่ในระดับที่ดีโดยไม่มีความแตกต่างกันระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เป็นไปตามแนวคิดของการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้แนวคิดโมเดลความแตกต่าง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัลประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 15 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ 52 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์หลัก ประกอบด้วย กลยุทธ์พัฒนาความสามารถในการสร้างสุขของครูและนักเรียน กลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีความสุข และกลยุทธ์พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข กลยุทธ์พัฒนาความสามารถในการสร้างสุขของครูและนักเรียน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง 12 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ กลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีความสุข ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง 14 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ และกลยุทธ์พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์รอง 26 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ อธิบายได้ว่า 3 กลยุทธ์หลัก 15 กลยุทธ์รอง และ 52 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ เป็นกลยุทธ์ที่มีคุณภาพครบ 4 มาตรฐานการประเมินด้านการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินทางการศึกษา (The Joint

Committee on Standards for Educational Evaluation, 1994) ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นไปได้ โดยมาตรฐานความเป็นประโยชน์ เกิดจากการประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโดยผู้พัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน มาตรฐานความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม เกิดจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา การพัฒนาองค์กรแห่งความสุข และการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา และมาตรฐานความเป็นไปได้ เกิดจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ใช้กลยุทธ์คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวได้ว่า วิธีการพัฒนากลยุทธ์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยผสานวิธีแบบเป็นลำดับเชิงอธิบายที่เริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาโดยใช้นิยามความต้องการจำเป็นประเภทโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy model) เพื่อวิเคราะห์ SWOT และนำมาใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนากลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์ TOWS matrix และตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์ด้วยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ใช้กลยุทธ์ เป็นวิธีที่เป็นหลักประกันถึงคุณภาพกลยุทธ์ที่ได้ ซึ่งมีนักการศึกษาใช้วิธีการนี้จำนวนมาก เช่น ศศิกิตติยา เทพเสนา (2564) สายถวิล แซ่ฮ่ำ (2564) ช่อม่วง ม่วงทอง (2564) วีรยศ เอกรัตน์ (2564) ระวีวรรณ ทิพยานนท์ (2564) สกฤต กาญจน์ นิยมพลอย (2565)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่คือ กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 15 กลยุทธ์รอง 52 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์แสดงในภาพที่ 2 รายละเอียดเนื้อหาของกลยุทธ์อธิบายในตารางที่ 2 กลยุทธ์ผลการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

ภาพที่ 2 กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า โรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล มีความจำเป็นต้องพัฒนาในบางองค์ประกอบย่อย ดังนั้น การเลือกใช้กลยุทธ์ที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาจะเป็นการพัฒนาที่ก้าวกระโดด โดยมีกลยุทธ์ให้เลือกจำนวน 15 กลยุทธ์ย่อย 52 กลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาไปกำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุข และ 1.2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานำข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาไปวางแผนการพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุข **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัลในขอบเขตของการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาแห่งความสุขในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *นโยบายการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ซ่อม่วง ม่วงทอง. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว. ใน *ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยพีบีเอส. (2566). การเรียนการสอนในรูปแบบดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 12 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.thaipbs.or.th>
- ทรูปลูกปัญญา. (2564). *ทรูปลูกปัญญาประเทศไทยกับการศึกษา รับมือความท้าทายในยุคดิจิทัล*. เรียกใช้เมื่อ 12 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.true.th/blog/truelookpunya/>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ. (2563). *สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและ การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2566). การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 39(2), 214-228.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2565). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 37(3), 188-204.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. (13 ตุลาคม 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก

- ระวีวรรณ ทิพยานนท์. (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนปฐมวัยตามแนวคิดทักษะ
สมองเพื่อชีวิตที่ สำเร็จ. ใน *ครุศาสตร์ดุขฎฐิปัณทิต สาขาวิชาบริหารการศึกษ*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม 134
- วิรัช เอกรัตน. (2564). กลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการสอนตามแนวคิด
ความเจริญ งอกงามของนักเรียน. ใน *ครุศาสตร์ดุขฎฐิปัณทิต สาขาวิชาบริหารการศึกษ*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิทิติยา เทพเสนา. (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดทักษะการ
เป็น ผู้ประกอบการนวัตกรรม. ใน *ครุศาสตร์ดุขฎฐิปัณทิต สาขาวิชาบริหารการศึกษ*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2560). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*.
มหาสารคาม: กาเกะเยีย.
- สกุลกาญจน์ นิยมพลอย. (2565). กลยุทธ์การจัดการศึกษา ก่อนประจำการ เพื่อพัฒนา
สมรรถนะนายทหาร สัญญาบัตรกองทัพบก ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. ใน
ครุศาสตร์ดุขฎฐิปัณทิต สาขาวิชา บริหารการศึกษ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2564). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
ในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ. *วารสารวิทยาการศึกษ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง*, 40(1), 75–89.
- สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย. (2566). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน.
วารสารวิทยาศาสตรัการศึกษ สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย, 41(3), 245–
263.
- สายถวิล แซ่ฮ้อ. (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความกล้า
หาญอดทน: พลังของความไฝ่ฝันและความบากบั่นพากเพียร. ใน *ครุศาสตร์ดุขฎฐิปัณทิต สาขาวิชาบริหารการศึกษ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). โรงเรียนสุขภาวะการศึกษาแบบ
นวัตกรรมยุคใหม่. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2565 จาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th>.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียน. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.obec.go.th>
- สำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ. (2563). รายงานการวิจัยโรงเรียนแห่งความสุข. กรุงเทพฯ: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ.
- สุพัตรา นามขาว, บรรจบ บุญจันทร์ และอริสา นพคุณ (2567). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(3), 467-493.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- หนังสือพิมพ์ธุรกิจ Business Today. (2563). โครงการ e-school กับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2565 จาก <https://thaipublica.org/2020/10/thaipublica-podcast-ep20/>
- Bateman, T. S., & Snell, S. A. (2007). *Management: Leading & collaborating in the competitive world* (7th ed.). McGraw-Hill.
- Chen, Y. (2022). Positive Psychology in Education: Promoting Happiness and Learning Efficiency. *Journal of Positive Education*, 37(1), 101-118.
- Doherty, I., Steel, C., & Parrish, D. (2021). *Educational strategic management in a global context*. Springer.
- Gordon, G., & Gordon, R. (2010). *Strategic planning: A guide for educational institutions*. Jossey-Bass.
- Johnson, M. E. (2022). Integrating digital platforms into modern education. *Journal of Educational Innovation*, 38(2), 152-169.
- Lee, K. S. (2022). Digital transformation in education. *International Journal of Digital Learning*, 14(1), 45-67.
- Lomas, T., & Ivztan, I. (2020). Promoting well-being and life satisfaction in schools. *World Happiness Report*, 73-85.
- Mckinsey & Company. (2020). *How education systems can use technology to improve learning outcomes*. Mckinsey global institute.

- Nguyen, T. T. (2020). Integrating Digital Technology in Education: Strategies for Success. *Journal of Educational Transformation*, 31(2), 135-150.
- PESTLE Analysis. (2021). *A comprehensive guide to strategic management tools*. McGraw-Hill.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. A. (2012). *Management*. (11th ed.). Prentice Hall.
- Smith, J. P. (2021). Promoting Inclusive Education through Digital Technology. *Journal of Inclusive Education*, 39(1), 92-108.
- Talebzadeh, F., and Samkan, M. (2011). A Conceptual Model of Happiness in Iranian Primary Schools. *Doctoral Dissertation, University of Tehran, Tehran*.
- The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (1994). *The program evaluation standard : How to assess evaluations of educational programs*. (2nd ed.). California: Sage.
- United Nations General Assembly. (2012). *Resolution adopted by the General Assembly on 28 June 2012: International Day of Happiness (a/res/66/281)*. United Nations. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/undoc/gen/n11/476/77/pdf/n1147677.pdf?openelement>
- UNESCO. (2021). *Happy schools framework: Integrating digital technology for student well-being*. UNESCO Publishing.
- Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N., and Bamford, C. E. (2015). *Strategic Management and Business Policy: Globalization, Innovation and Sustainability* (14th ed.). Pearson.